

Teatteripäiväkirjaan karttuu viljalti merkintöjä kev

Näyttämöiden kenttä v

Viron kansallisoopperalla Estonialla on jo pitkään ollut oma suomalainen katsojakuntansa. Viime vuosina suomalaista yleisöä on hakeutunut entistä enemmän myös virolaisten puheteattereiden katsomoihin. Siksi monissa virolaisteattereissa on syntynyt idea tarjota lähitulevaisuudessa suomenkielistä tulkkaustakin – joko kuulokkeiden tai tekstitystaulujen avulla.

Turun Sanomat, Tallinna – Tartto
JOUKO GRÖNHOLM

Se, mikä on jo tuttua Tallinnan venäläisessä draamateatterissa virokksi ja Viron draamateatterissa venäjäksi, saattaa piankin lisätä myös suomalaisen teatteriyleisön lahdentakaista uteliaisuutta.

Korkeatasoisesta tarjonnasta ei välttämättä puutetta. Sen osoittaa helpposti perehtymisen kevättalvisen Viron monipuoliseen teatterikenttään. Ohjelmistojen kartat kertovat asteikon laveudesta, ilmaisun värikkyyden vaihtelevuudesta.

Kevättalvinen ensi-ilta toi Estonian-oopperan maineikkaalle lavalle komean kansallisen kantaesityksen.

A. H. Tammsaaren ennen toista maailmansotaa ilmestynyt viisiosainen romaanisarja *Totuus ja oikeus* on Viron kirjallisuuden perin-

päivässä. Esitys luottaa realismiin puhuttelevuuteen, mikä tässä tapauksessa osoittautuu perustelluksi ja kestäväksi lähtökohdaksi.

Rataskaevulla – kuin Turun Manillassa

Kun kulkee muutaman korttelin Estonia-oopperasta Tallinnan vanhan kaupungin Rataskaevu-kadulle, voi tehdä oivallisen vertailun. Tallinnalaisen teatteriohjelmiston hämmästyttävimpiin vastakohtaisuuksiin saa näköalapaikan, kun ensin katsoo Estoniassa perinteisen ja puhdaspiirteisyydessään vakuuttavan tulkinnan *Joutsenlammesta* ja tustuu sen jälkeen Von Krahl Teaterin täysin omintakeiseen esitykseen samasta klassikosta.

Turkulaiselle katsojalle on lisäksi kiintoisaa, että Von Krahlin vieraileva koreografi tunnetaan hyvin

merkintöjä kevättalvisessa Virossa

enttä väreilee rikkaista ilmaisukieltä

virolaisten puheteattereiden katsomoihin. Siksi monissa virolaisteattereissa on syntynyt idea tarjota lähitulevaisuudessa suomenkielistä tulkkaustakin – joko kuulokkeiden tai tekstitystaulujen avulla.

Turun Sanomat, Tallinna – Tartto
JOUKO GRÖNHOLM

Se, mikä on jo tuttua Tallinnan venäläisessä draamateatterissa virokksi ja Viron draamateatterissa venäjäksi, saattaa piankin lisätä myös suomalaisen teatteriyleisön lahdentakaista uteliaisuutta.

Korkeatasoisesta tarjonnasta ei vallitse puutetta. Sen osoittaa helposti perehtyminen kevättalvisen Viron monipuoliseen teatterikenttään. Ohjelmistojen kartat kertovat asteikon laveudesta, ilmaisun värikkyyden keinojen vaihtelevuudesta.

Kevättalvinen ensi-ilta toi Estonia-oopperan maineikkaalle lavalle komean kansallisen kantaesityksen.

A. H. Tammsaaren ennen toista maailmansotaa ilmestynyt viisiosainen romaanisarja *Totuus ja oikeus* on Viron kirjallisessa perinteessä vakiinnuttanut samanlaisen aseman kuin **Väinö Linnan** trilogia *Täällä Pohjantähden alla* meillä: molemmat ovat legendaarisia kansallisromaaneja, sanataiteen monumentteja.

Mutta erikoista on, että vasta nyt Tammsaaren romaanisarja saa ensimmäistä kertaa musiikillisen tulkinnan – ja aivan hänen tallinnalaisen muistopatsaansa tuntumassa. Maaliskuussa Estonian parrasvaloihin valmistunut musikaali *Vargamäe tõde ja õigus* (Vargamäen totuus ja oikeus) perustuu sarjan ensimmäiseen romaaniin, jonka tuore suomennos ilmestyi viime vuonna nimellä *Maan lupaus*.

Koska *Maan lupaus* nyt on suomenkielisenkin lukijan ulottuvilla (ja koko sarjan suomennos luvassa lähivuosien mittaan), on selvää, että *Vargamäe tõde ja õigus* -musikaalilla on kaikki mahdollisuudet herättää ansaitsemaansa huomiota myös lahden tällä puolen Estonia-oopperan suomalaisten ystävien parissa.

Englanniksi tekstitetty Tammsaare-tulkinta toteutuu Estoniassa yhtä vankkana, verevänä ja juurevana kuin elokuva-, teatteri- ja ballettisovitusten *Pohjantähdet* vuosien varrella Suomessa. Sävellyks on **Tõnu Raadikin**, libreton on seppittänyt teatteriohjaaja **Ago-Endrik Kerge**. Juoni johdattaa 1800- ja 1900-lukujen taitteen virolaiseen kyläelämään.

Helluntain tapahtumat Vargamäen Eesperessä viittaavat pitkälle eteenpäin kohti ensimmäistä itsenäisyyttään kulkevan Viron arki-

päivässä. Esitys luottaa realismiin puhuttelevuuteen, mikä tässä tapauksessa osoittautuu perustelluksi ja kestäväksi lähtökohdaksi.

Rataskaevulla – kuin Turun Manillassa

Kun kulkee muutaman korttelin Estonia-oopperasta Tallinnan vanhan kaupungin Rataskaevu-kadulle, voi tehdä oivallisen vertailun. Tallinnalaisen teatteriohjelmiston hämmästyttävimpiin vastakohtaisuuksiin saa näköalapaikan, kun ensin katsoo Estoniassa perinteisen ja puhtaspiirteisyydessään vakuuttavan tulkinnan *Joutsenlammesta* ja tutustuu sen jälkeen Von Krahli Teaterin täysin omintakeiseen esitykseen samasta klassikosta.

Turkulaiselle katsojalle on lisäksi kiintoisaa, että Von Krahlin vieraileva koreografi tunnetaan hyvin täälläkin. Moskovalainen **Sasha Pepeljajev** on työskennellyt myös Aurinkobaletissa, ja hänen tuorein työnsä saa Aurajoen rannalla Manillassa ensi-iltansa toukokuussa.

Venäläisen Pepeljajevin koreografioima ja virolaisen **Peeter Jalakasin** ohjaama *Luikede järv* (Joutsenlampi) toteutuu Von Krahli Teaterissa klassisen baletin ainesten ja veitsenterävän poliittisen mielikuvituksen huimana liittona. **George Orwellin** käännteiset poliittiset utopiat, viittaukset vaikkapa **Leo Trotskin** hahmoon tai vilkkaasti liikkuvissa tynnyreissä toteutuvaan proletariaatin diktatuuriin sekä monitahoiisiin kulttuuriin myytteihin nostavat näkökulle ja kuuluville aivan uudenlaisia kiinnekohtia **Pjotr Tshaikovskin** musiikkimaailmaan. Odetten ja Odilen särmikäs todellisuus lienee harvoin herätellyt yhtä vavahduttavia ulottuvuuksia kuin Pepeljajevin ja Von Krahlin työryhmän voimaperäisessä tulkinnassa.

Eikä Von Krahli tietenkään olisi Von Krahli, elleivät Pepeljajevin poliittiset ornamentit saisi näyttämötulkintaansa tanssijoiden loistavassa liikekielessä. Väkevä fyysinen teatteri nostaa Pepeljajevilla rinnalleen ja tuekseen hienovaraisen psykologian.

Nukketeatteria – ilman nukkeja!

Parlamenttivaalit ja niiden jälkeiset hallituskuviot ovat alkuvuodesta leimanneet virolaista keskustelua yhtä voimallisesti kuin suoma-